

Ráfogások

Ha valakire ráillik az örökmozgó jelző, akkor Bernáth Gézára igen. Az üzemben, ahol főművezető volt, soha nem látta senki télenkedni. Mindig robbanás feszült benne, s ez áttragadt munkatársaira is, akik a tűzbe mentek volna érte. Lehetetlen nem kért senkitől, de elvárta, hogy amit ő megtud csinálni, abban kövessék. Ez volt vezetési módszerének titka, és még valami: karácsonykor a saját pénzén vett apró ajándékokkal lepte meg közvetlen munkatársait, főleg a kisgyerekes asszonyokat.

Őt is meglepték ilyenkor egy demizson jó borral. Tudták róla, hogy szereti a túltűt, de csak otthon és mértékletesen. Amikor ráköszöntöttek a nyugdíjjal, a tiszteletére rendezett fehér asztal mellett tvott csak egy kicsivel többet a kelleténél, mert megszorította a tudat, hogy el kell válni kenyerestársaitól. Az igazgató azonban meglepte azzal, hogy ezután is számítanak rá, mint szaktanácsadóra, amely olyan elfoglaltság, hogy valamiképp rátesz a nyugdíjra.

— Géza bácsinak nem lesz gondja ezután sem — mondták a fiatalabbak.

— Úgy ám, Géza, jól megvetted a fejed alját — vélekedtek a korban hozzá közelebb állók. — Van saját házacskád, hozzá egy kis kert. A lányod orvoshoz ment feleségül, s az unokád már a páladig ér. Minek akkor úgy nekikeseredni?

Bernáth Géza kitörölte szeméből a könnyet, mert kis híján elírta magát, és igazat adott mindenkinek. Hetente kétszer járt be üzembe, félfél napra. Semmi sem változott meg körülötte. Továbbra is úgy szerették, tisztelték, mint annak előtte. Utódja egy hórihorgas fiatalember lett, akit ő nevelt és szemelt ki erre a posztra. Ő sem lett hozzá másabb, sőt inkább ragaszkodóbb, mint tanítványa a mestere, második apja iránt. Csak odahaza nem tudott mit kezdeni önmagával. A fűskamrában berendezett műhelyben ezt-azt fabrikált, ami kellett a háztartásban. Tennyérnyi kiskertjében agyonkapált-gyomlált és locsolt

mindent reggelente, mire a felesége felébredt. Olykor rákapott az olvasásra, s reggeltől másnap hajnalig falta a betűket.

Hanem estefelé mind többször el-elstuttyant otthonról, hogy levegőzik egyet, de mindannyiszor kapatosan tért haza. Azelőtt sem hangoskodott ilyenkor, most azonban egyre sóhajtozott az úgy szélén. Fájlalta minden porcikáját, pedig tudta, hogy kutyabaja sincsen. Ha sejtette volna, hogy lesik minden sóhajtozását, inkább néma marad. Veje, aki egy szomszédos városba ingázott nap mint nap, mert ott volt kórházi orvos, elébe állt:

— Apuka, holnap átviszem a kórházba, és csinálunk egy teljes kivizsgálást. Pár nap az egész. Megbeszéltem a kollégákkal is.

Ráállt a parancsnak is bellő invitálásra Bernáth Géza, és ez lett a veszte. Sose tudta, hogy cukros, most azzá vált. A gyomra mindeddig jó volt. Kiderítették, hogy fekélye van. A lépe, a mája nagyobb a kelleténél, a tüdeje pedig a dohányzástól olyan, mint a gyárkémény belseje. A szíve kihagyásokkal ketyeg. Lúdtalpa van. Sose vette észre. Ingadozik a vérnyomása, és zavarosan lát szemüveggel is.

— Ürsten! Hogyhogy még élek? — kiáltott fel a vizsgálat összegezése után. — Fiam, ez mind igaz? — kérdezte vejétől a főorvosi szobában.

— Sajnos, ez mind így igaz, apuka — kacintott össze a veje a főorvossal, de biztatóan hozzátette:

— Apuka, hallgasson rám. Megvan a beutaló, és elmegy egy kicsit a fűredi kórházba.

— Egy kicsit, egy kicsit — ismételtette félhangosan Géza bácsi, s nem várta meg vejét, hogy kocsival hazahozza. Kiment az állomásra és hazáig számolgatta a sok kórságot, nyavalyát, amit ráfogtak. Sejtette, hogy mindez az esti levegőzések, elstuttyanások miatt van.

— Hát kellett nekem annyit sóhajtoznom? — kérdezte önmagától. — Úgy látszik, igen — nevette el magát — mert így legalább dédelgetnek, törődnek velem.

LÓDI FIRENC

Gustaw Zemla kiállítása

Gustaw Zemla lengyel szobrászművész alkotásából nyílt kiállítás Budapesten, a Mücsarnokban.

Képeink a kiállításon készültek: 1. Jelzések — 2. Ady Endre

A munkások és parasztok gyermekeiért

A felvételi előkészítő munka tapasztalatai a József Attila Tudományegyetemen

Az MSZMP Központi Bizottsága 1972. június 14-i oktatáspolitikai határozatának, valamint az MSZMP XI. kongresszusa határozatának végrehajtása során a fizikai dolgozók gyermekei továbbtanulásának segítésére szervezett állami és társadalmi akciók eredményessége fokozódott, a felsőoktatási intézmények felvételi vizsgáira előkészítő munka hatékonysága növekedett. A XI. kongresszus beszámolója szerint: „A nevelők és a társadalom széles körű összefogásának eredménye, hogy a beszámolás időszakában is számottevően — kerekén 49 százalékról 56 százalékra nőtt a középiskolákban tanuló munkás- és parasztgyermekek aránya. A felsőoktatásban az első évfolyamra felvettek között is emelkedett arányuk, az 1970. évi 38,5 százalékkal szemben 1974-ben 41,5 százalékra. Politikai, pedagógiai, szociális támogatásuk a jövőben is változatlanul fontos feladatunk.”

A párt kezdeményezése eredményesnek bizonyult, és a kitűzött feladat megoldásában igyekezett részt vállalni néhány egyetem KISZ-szervezete azzal, hogy megszervezte „Stúdium Generale”-nak nevezett előkészítő tanfolyamait. A mozgalom hamarosan olyan méreteket öltött, mely már meghaladta a KISZ-szervezetek erejét és lehetőségeit. Ugyanakkor a KISZ mellett más szervek (szakszervezet, tanácsok) is intenzívebben kezdtek foglalkozni a fizikai dolgozók gyermekei továbbtanulásának segítésével. A különböző szervek által fenntartott előkészítő között nem volt tervszerű munkamegosztás, így a rendelkezésre álló szellemi és anyagi erők felhasználása kevésbé volt hatékony.

A mozgalom összefogása és tervszerűbbé tétele érdekében 1975-ben az Országos Oktatási Tanács létrehozta az ún. Felvételi Előkészítő Bizottságokat (FEB), s útmutatást adott a különböző szervek közötti munkamegosztáshoz is. E szerint a középiskolák feladata — a 125/1970. sz. MM-utasításnak megfelelően — a tanév ideje alatti tanfolya-

mok szervezése; a szakszervezetek feladata az általános iskolából a középiskolába való felkészítés, valamint a középiskola első két évében a műveltségbeni hátrányok leküzdésére irányuló akciók szervezése. Az egyetemek, főiskolák feladata az évközi levelező előkészítés, és a szüneti oktatótáborok szervezése.

Az 1975-ben bevezetett változtatások eredményeképpen ma minden fizikai dolgozó szülő középiskolás gyermekének lehetősége van III. és IV. osztályosként részt venni annak az egyetemnek vagy főiskolának az előkészítőjén, amelyben továbbtanulni szándékozik. Azaz a FEB rendszere kiterjed az ország valamennyi középfokú állami oktatási intézményére.

A József Attila Tudományegyetem Tanácsa a közeli napokban tekintette át a felvételi előkészítő munka helyzetét, illetve feladatait. Megállapította, hogy az egyetem állami és társadalmi szervezetei által sokoldalúan és igen hathatósan támogatott előkészítő tevékenység az elmúlt években kiemelkedő sikereket eredményezett, telemesen megemelkedett a felvételt nyert munkás-paraszt fiatalok aránya. Ennek elismerése fejeződött ki abban a megtisztelő megbízásban, amely szerint a Bölcsészettudományi Karok országos központja a szegedi egyetem lett.

A FEB-ek az előkészítő munkát alapvetően kétféle, egymással összehangolt oktatási formában folytatják: a tanév ideje alatt leveleznek, a szünetekben táborokban tanfolyamszerű oktatást végeznek.

A levelező oktatási formában folyó munkát néhány oktató irányításával zömében egyetemi hallgatók, ún. diáktanárok végzik. Egy-egy diáktanár általában 5-6 középfokú iskolával tart kapcsolatot, tanévenként 10-15 levelet váltanak egymással. Azok a diáktanárok, akik mind a levelezésben, mind a táborok munkájában részt vesznek, évi 400-500 órát dolgoznak a FEB-ben.

A táborokban előadások és szemináriumok formájában folyik az oktatás. Az előadásokat

szinte kizárólag egyetemi oktatók tartják, a gyakorlatokat, konzultációkat pedig a diáktanárok vezetik. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a tábor lényegesen hatékonyabb munkára ad lehetőséget, mint a levelezés. A táborokat a JATE-n a tavaszi és nyári szünetekben szervezik 1-3 hét időtartammal, általában a levelezésben jól helyálló középiskolások részvételével. A felvételi tárgyak oktatásán kívül szakmaismerető, kulturális és sportprogramok megszervezésére is sor kerül. Az elért tudásszintet felmérő dolgozatokkal rendszeresen értékelik.

Az előkészítő munka sikerének alapvető feltétele: olyan oktatási segédanyagok (feladatlaprendszerek, tantárgyi programok stb.) kimunkálása, amelyek alkalmasak a középiskolai tanulók ismereteinek elmélyítésére, kiégésztésére, a felvételi vizsgára való alapos előkészítés céljának a megvalósítására. Ilyen segédanyagokkal a megelőző időszakban egyáltalán nem rendelkezünk, tehát valamennyi érintett szaktárgyból meg kellett kezdeni ezek kimunkálását. Az elmúlt években, döntő részben a szegedi József Attila Tudományegyetem oktatóinak közreműködésével elkészültek a feladatlaprendszerek és tantárgyi programok. A Bölcsészettudományi Kar Gyakorló levelek, illetve Mit olvassak? c. kiadványsorozata, valamint a táborok oktatási anyagát tartalmazó A FEB-táborok munkája c. kötet országos figyelmet is kiváltott. Az egyetem által közzétett programok eljutnak a középiskolákhoz is, ahol az előkészítéssel foglalkozó pedagógusok ugyancsak nagy haszonnal forgatják azokat.

Összességében megállapítható, hogy a felvételeket előkészítő bizottságok létrehozása helyes döntés volt, az 1975-ben kialakított munkamegosztás megfelelő. A FEB-ek rendszere a szükséges mértékben kiépült, működésük eredményeképpen széles körben és eredményesen folyik a fizikai dolgozó szülők középiskolás gyermekeinek egyetemi, főiskolai felvételi vizsgáira való előkészítése. Számos oktató véleménye szerint az utóbbi évtizedben a FEB-ek létrehozása volt a legfontosabb hozzájárulás felvételi rendszerünk továbbfejlesztéséhez, fogyatékosságainak legalább részbeni kiküszöböléséhez. A FEB jelentősen hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, segíti az egészséges társadalmi mobilitást. A bizottságokban szabad idejük terhére, önzetlenül dolgozó oktatók és hallgatók tehát igen jelentős társadalompolitikai feladat megoldásán munkálkodnak.

DR. HEGYI ANDRÁS,
a Bölcsészettudományi Karok Felvételeket Előkészítő Bizottságának országos titkára

Börcsök Mária

Groteszkek

RELATIVITÁS

— Siketfajdnak szép fia van —
tátogat két tőkehal.
— Szépnek szép, de fogvatékos:
mind a két füle hall!

ÉRDEKLŐDÉS

Amikor két mamasakál találkozik, s egy percet megáll, ezt a kérdést teszi fel; mond, a tied hány decibel?

VONATON

— Néni, ez itt Apostag?
— Bizony, jól rám tapostak.
— Jaj, most látom. Balát!
— No, legalább belátta!

LÓ-BÁNAT

Egvest hozott a kis öszvér.
Jai, is'emem. Tádé —
sír a ló — hát nemcsak füled,
eszed is apadé?

DIVATHÍR

— Idén pöttyös ruhára
csfokos ujjat csinálnak

udvarolgat szelíden
a zebra a zsiráfnak.

PROBLÉMA

— Anyjuk — dühöng rigópapa,
botfűlő a kis Habakukk,
akármit fűtvülök neki,
csak azt hajtja: kakukk,
[kakukk!]

SZÜ-TAN

— Az Ön szüja mennyit perceg?
— Ha nincs búja,
néhány percet,
de ha nagyon szomorú,
egész nap szól szegény szü!

GYERMEKDAL

Legveskedik a kis légy,
férjhez akar menni.
— Csiga-biga gyere ki engemet elvenni!
— Mi ég, mi ég idekinn?
Te vagy talán lázas,
hogy nem látod messziről,
ha valaki házas?